

Warszawa, 07-08-2026 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

II.501.3.2026.DC

Pan

Waldemar Żurek

Minister Sprawiedliwości

Prokurator Generalny

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

obecnie w parlamencie procedowana jest ustawa o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia sądowego nadzoru nad kontrolą operacyjną (druk sejmowy nr 2411¹, druk senacki nr 805²). Jednym z wątków, jakie poruszane są w ramach prac parlamentarnych, jest kwestia efektywności nadzoru sądowego nad czynnościami operacyjnymi i realnością zmian proponowanych w ww. projekcie ustawy. Podczas prac w komisjach sejmowych zwracano uwagę na konieczność odstąpienia od tzw. dyżurowego przydziału spraw w przypadku kontroli operacyjnej. W praktyce może to bowiem prowadzić do sytuacji, że ewentualny wzmocniony nadzór sądowy nad czynnościami operacyjnymi będzie rozproszony, a tym samym – nierealizowany w praktyce. Z uwagi na dyżurowy system przydziału spraw, inny sędzia będzie wyrażał zgodę na zastosowanie kontroli operacyjnej, inny na przedłużenie, a jeszcze inny – przebywający w danym dniu na dyżurze – zostanie poinformowany o zakończeniu kontroli operacyjnej. Nie jest także wiadome, który z sędziów ma wykonywać nowo przyznane uprawnienia nadzorcze (o ile ustawa wejdzie w życie), bo wydaje się, że nie było intencją

¹ <https://www.sejm.gov.pl/Sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=2411>.

² Druk senacki dostępny na stronie:

<https://www.senat.gov.pl/download/gfx/senat/pl/senatdruki/14620/druk/805.pdf>.

projektodawców „krzyżowanie się” uprawnień każdego z sędziów orzekającego w przedmiocie kontroli operacyjnej.

Wątpliwości w tym zakresie zostały przedstawione w opinii z dnia 27 kwietnia 2026 r., którą przesyłam w załączeniu.

Wyłączenie wniosków o zastosowanie lub przedłużenie kontroli operacyjnej nie wynika z przepisów ustawowych. Kwestia ta została unormowana w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych³. Zgodnie z § 73 ust. 1 „Sędziemu pełniącemu dyżur są przydzielane sprawy i zadania sądu, co do których ustawa wymaga ich rozpoznania lub wykonania w ciągu 72 godzin, z wyłączeniem wniosków o nadanie klauzuli wykonalności oraz spraw rejestrowych i wieczystoksięgowych. Pełniącemu dyżur są przydzielane także: 6) sprawy rejestrowane w wykazie K-opr”. Przepis § 73 ust. 2 ww. rozporządzenia precyzuje, że o przydzieleniu sprawy pełniącemu dyżur rozstrzyga godzina jej wpływu. Plan dyżurów określa godzinę, po której sprawa podlega rozpoznaniu przez pełniących dyżur w okresie następnym”. Rozwiązanie to stanowi wyjątek od ogólnej zasady określonej w § 43 ust. 1 Regulaminu, zgodnie z którą sprawy przydziela się sędziom jako referentom losowo, za pomocą Systemu Losowego Przydziału Spraw, oddzielnie dla każdego repertorium, wykazu lub innego urządzenia ewidencyjnego.

Jednocześnie, poza zarządzaniem kontroli operacyjnej w tzw. wypadkach niecierpiących zwłoki (art. 19 ust. 3 ustawy o Policji⁴), całościowe wyłączenie wniosków o kontrolę operacyjną z Systemu Losowego Przydziału Spraw nie znajduje uzasadnienia. Pozostałe wyjątki od wyznaczenia sędziego przy wykorzystaniu Systemu Losowego Przydziału Spraw wymagają podjęcia określonych działań w krótkim, wynikającym z przepisów

³ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 867 z późn. zm.).

⁴ Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 636 z późn. zm.). Zob. także analogiczne przepisy w ustawie:

1. z dnia 12 października 1990 r. o Straży Granicznej (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 3672
2. z dnia 24 sierpnia 2001 r. o Żandarmerii Wojskowej i wojskowych organach porządkowych (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 159),
3. z dnia 14 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 902 z późn. zm.),
4. z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym
5. z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służbie Wywiadu Wojskowego (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 157),
6. z dnia 16 listopada 2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 1131 z późn. zm.),
7. z dnia 8 grudnia 2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (t.j. Dz. U. z 2025 r. poz. 34 z późn. zm.), dalej: ustawa o SOP.

ustawy, terminie. Wniosek o kontrolę operacyjną, kierowany w „standardowym” trybie z art. 19 ust. 1 ustawy o Policji⁵, nie jest obwarowany żadnym terminem, którego przekroczenie prowadziłoby do naruszenia przepisów k.p.k. czy k.p.c. Brak terminu rozpoznania wniosku przez sąd w sytuacjach innych niż niecierpiące zwłoki wydaje się być zabiegiem celowym. Pozwala to sądowi na podjęcie decyzji po zapoznaniu się z całością przedstawionego materiału⁶ i dokonaniu pogłębionej oceny legalności, konieczności, proporcjonalności oraz subsydiarności planowanej ingerencji. Jeżeli projektowane uprawnienia nadzorcze sądu mają być wykonywane realnie, konieczne jest zapewnienie ciągłości nadzoru przez „związanie” konkretnego sędziego ze sprawą od momentu rozpoznania pierwszego wniosku aż do zakończenia kontroli. Sprawa dotycząca kontroli operacyjnej nie powinna być zatem traktowana jako jednorazowa, incydentalna czynność wykonywana w ramach dyżuru, lecz jako sprawa pozostająca w referacie konkretnego sędziego, odpowiedzialnego również za rozpoznawanie wniosków o przedłużenie kontroli, analizę informacji o jej przebiegu, żądanie dodatkowych materiałów oraz ewentualne zarządzenie jej przerwania, a także – zniszczenia materiałów.

Podczas posiedzenia połączonych komisji sejmowych w dniu 16 lipca 2026 r. – Komisji Sprawiedliwości i Praw Człowieka oraz Komisji Administracji i Spraw Wewnętrznych – Minister Koordynator Służb Specjalnych stwierdził, że cyt. „logiczne byłoby, żeby ten sam sędzia, który wydał zgodę, który sprawę rozważył i założył sobie, że w przyszłości być może będzie chciał do tego wrócić, właśnie tymi sprawami się zajmował. Zakładamy, że w procedurze działania sądu, który będzie się tymi sprawami zajmował, dokładnie tak będzie”⁷. Jednocześnie Minister wskazał, że decyzje dotyczące zmiany formy rozpoznawania wniosków o kontrolę operacyjną powinny zostać rozwiązane w ramach organizacji pracy sądu.

Nie jest możliwe kompleksowe uregulowanie kwestii zmiany sposobu rozpoznawania wniosków o kontrolę operacyjną w ramach wewnętrznej organizacji pracy danego sądu. Konieczna jest zmiana rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, zwłaszcza § 73 ust. 1 pkt 6. Ponadto sędzia

⁵ Oraz analogiczne przepisy w ustawach policyjnych i o służbach specjalnych.

⁶ O wątpliwościach odnośnie do zakresu materiałów, jakimi dysponuje sąd orzekając o zastosowaniu kontroli operacyjnej zob. Opinię Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 27 kwietnia 2026 r. oraz pismo/opinię uzupełniającą z dnia 14 lipca 2026 r. Zob. także wystąpienie generalne RPO z dnia 8 lipca 2025 r. dostępne na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-kontrola-operacyjna-przepisy-ms-mswia-koordynator-sluzb-odpowiedzi>.

⁷ Zob. stenogram z posiedzenia dostępny na stronie: <https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/biuletyn.xsp?sknrn=SPC-171>.

rozpoznający wniosek o zastosowanie i przedłużenie kontroli operacyjnej, a także informowany o zakończeniu kontroli i mogący skorzystać z uprawnień nadzorczych, powinien być wyłączony z mocy prawa (*iudex inhabilis*, art. 40 § 1 k.p.k.) od rozpoznawania sprawy o ten sam czyn, tego samego oskarżonego jako sąd orzekający w sprawie karnej w toku postępowania karnego.

W związku z powyższym, zwracam się z uprzejmą prośbą o udzielenie informacji, czy:

- Ministerstwo Sprawiedliwości prowadzi obecnie prace nad zmianą rozporządzenia - Regulamin urzędowania sądów powszechnych, tak, aby sąd orzekający o zastosowaniu kontroli operacyjnej był sędzią „referentem” sprawy, zaś wyznaczenie sędziego następowało w trybie Systemu Losowego Przydział Spraw,
- są prowadzone prace dotyczące wprowadzenia przepisów stanowiących o wyłączeniu z mocy prawa sędziego referenta w sprawie, w której stosowana była kontrola operacyjna, jeśli sprawa dotycząca tej samej osoby o ten sam czyn będzie rozpoznawana w procesie karnym.

Mając na uwadze przedłożone racje, stosownie do art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich⁸, zwracam się z uprzejmą prośbą o dokonanie analizy wskazanych w niniejszym stanowisku problemów. Będę nadto wdzięczny za poinformowanie Rzecznika Praw Obywatelskich o stanowisku zajęтым w przedstawionej materii.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Załączniki:

⁸ Ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 z późn. zm.).

1. Załącznik nr 1 – Opinia Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 27 kwietnia 2026 r. do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia nadzoru sądowego nad czynnościami operacyjnymi, druk sejmowy nr 2411;
2. Załącznik nr 2 – Opinia uzupełniająca Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 14 lipca 2026 r. do projektu ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu wzmocnienia nadzoru sądowego nad czynnościami operacyjnymi, druk sejmowy nr 2411;
3. Załącznik nr 3 – Wystąpienie generalne Rzecznika Praw Obywatelskich z dnia 8 lipca 2025 r. dot. wykonania wyroku ETPC w sprawie Pietrzak, Bychawska-Siniarska i inni przeciwko Polsce;
4. Załącznik nr 4 – Raport „Wykonanie wyroku Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w sprawie Pietrzak i Bychawska-Siniarska i inni przeciwko Polsce (sprawa nr 72038/17 i 25237/18). Raport w przedmiocie koniecznych zmian w przepisach regulujących pozaprocesową oraz procesową kontrolę i utrwalanie rozmów.”.